

■ ...a híres budai Rudas fürdő nevének eredete a mai napig nem tisztázott. Amikor Evlia Cselebi török utazó 1660–64 között Budán járt, feljegyezte a fürdő nevét. „Zöld oszlopos fürdő”-nek (Jesil direkli illidzse) hívták, mert a nagy medence fölötti boltozatot tartó nyolc oszlop közül az egyik zöld volt. Egyes vélemények szerint a később kialakult „Rudas” név, a Pest és Buda között közlekedő, a fürdővendégeket is szállító komp rúdjaival hozható kapcsolatba. Egy másik magyarázat szerint a kupolát tartó oszlopok és a rúd fogalmát cserélték fel. Van vélekedés a délszláv eredet mellett is. Buda visszafoglalása után a tabáni szerbek és bosnyákok a fürdőt „Rudna ilidzsé”-nek nevezték. Ez a név a pedig a délszláv „ruda” = ‘bánya’ szóból származtatható, vagyis megfelel a „Mineralbad” német elnevezésnek: ‘ásványos fürdő’. A „ruda” szó pedig megkapta a magyar -s képzőt, s ez a legvalószínűbb etimológia.

■ ...Clintonja már korábban is volt az USA-nak, igaz csak alelnökként. George Clinton, a harmadik elnök, Thomas Jefferson mellett volt 1805 és 1809 között vice president, majd a következő ciklusban is, de azt a halála miatt nem tudta befejezni.

■ ...Zichy Mihály úgy lett az oroszok megbecsült festő- és grafikusművésze, hogy 1847-ben bécsi mestere beajánlotta a cár testvérehez rajztanárnak. Zichy Szentpétervárot hamarosan felhagyott a tanítással, de ott ragadt, és keresett portréfestő lett, 12 évvel később pedig már a cár udvari festője. 1849–1852, illetve 1862–1883 között nem Oroszországban, hanem Nyugat-Európában, Párizsban, sőt egy ideig szülőhelyén, Zalán is élt. A remek rajzoló 1906. február 28-án hunyt el a cári birodalom fővárosában, de hamvait hazaszállították.

■ ...az 1895-ben kiadott A belgyógyászat alapvonalaiiban, többek között ilyen orvosi kifejezések szerepelnek: rázóhideg, ütérlokés, a szív balgyomrocsa, hangszálaghűdés, bázsing, hörghangzás, izomcsúz, égvényes víz, vesekőzsába, húgyfövény.

■ ...japán orvosok is végeztek kísérleteket embereken. 1936-ban az észak-mandzsúriai kutatóközpontban nagy mennyiségben tenyésztettek ki halálos mikroorganizmusokat,

így a lépfene, kolera, bubópestis stb. kórokozót, melyeket a helyi lakosságon ki is próbáltak.

■ ...hatvan éve, hogy 1948. május 14-én kiáltották Izrael államot. Az ország kisebb Svájcnál, szélessége kelet–nyugati irányban 14–140 km között váltakozik, hossza észak–déli irányban 420 km. Államformája demokratikus köztársaság. Hivatalos nyelve a héber (ivrit) és az arab. A kétezer évi szétszórtságban élés után az országba több hullámban visszatérők sajátos problémája volt a nyelv, hiszen korábban 150 különböző ország polgárai voltak, és 170 nyelvjárást beszéltek. A Nobel-díjas Wigner Jenő emlékirataiban olvasható, hogy 1952-ben Einsteinnek felajánlották Izrael államelnöki tisztét; „de azt hiszem Einsteinben fel sem merült, hogy elfogadja” – írja a magyar származású fizikus.

■ ...alig múlt 53 éves a világhírű matematikus, Neumann János, amikor 1957-ben Washingtonban elhalálozott. Másfél évvel korábban csigolyaáttétet találtak orvosi vizsgálat során, mely prosztatatrák következménye volt.

■ ...az interneten 1972-ben küldték az első e-mailt.

■ ...március 22-én töltötte be 85. életévét dr. Antalóczy Zoltán kardiológus, ny. egyetemi tanár. Április 10-én volt tizenhetedik (!) szépirodalmi, történelmi kötetének bemutatója. Az Írjátok meg az igazságot! című, hatalmas ívű trilógia harmadik része, országunk 1990–2007 közötti történetét tekinti át.

■ ...a tavalyi 764 ezer látogatójával az éves látogatói számokat tartalmazó statisztikában a Szépművészeti Múzeum az előkelő 46. helyet foglalja el a világ múzeumainak listáján, megközelítve a New York-Guggenheim Múzeumot és megelőzve a párizsi Rodin Múzeumot, a liverpooli Tate-et, a bécsi Belvedere-t és az Albertinát is. A szaklap listáján a budapesti múzeum egyedülként van jelen a kelet-közép-európai régióból. A listát a Louvre vezeti tavalyi több mint nyolcmillió látogatóval, a második helyen a Pompidou Központ öt és fél millió, a harmadik helyen a londoni Tate Modern található több mint öt millió látogatóval.

Fények az erdőn

Dr. Fancsik János felvétele (1954)